

Юркевич Ю.М.,
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ

УДК 347.21

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2019.2.9>

ЗМІСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТА АВТОНОМНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МАЙНО» У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. Закріплення основних засад розвитку ринкової економіки в Україні тісно пов'язане з правовими реформами, що проводяться протягом останнього часу. Відносини власності в цьому аспекті також не є винятком. Цивільне законодавство України передбачає різні способи набуття учасниками цивільного та господарського обороту права на майно (речі). Усі ці способи за своєю правовою природою є різними юридичними фактами, наявність яких зумовлює можливість виникнення в особи конкретного суб'єктивного права власності. Поряд із тим поняття власності, як і майна, у практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) має автономне значення та не є обмеженими до речових прав на матеріальні об'єкти, а на зміст цих понять не впливає будь-яка класифікація у внутрішньому праві країн-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року (далі – ЄКПЛ). Актуальність даної проблематики підтверджується також великим спектром проблем правового регулювання відносин власності в окремих сферах в умовах гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу.

Традиційно гармонізацією права визнають вид зближення права різних держав. Гармонізація права, будучи тенденцією в розвитку права, набуває особливого значення в об'єднаннях, заснованих на економічній інтеграції (наприклад, Європейському Союзу) [1, с. 28]. Своєю чергою, найбільш чітко окреслена тенденція розвитку міжнародних економічних відносин пов'язана з їхньою глобалізацією, яку необхідно розглядати як об'єктивний процес у сучасних міжнародних відносинах, що характеризує вищу стадію інтернаціоналізації чи взаємодії національних економік на світовому ринку [6, с. 26].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміст права власності та поняття «майно» у відповідності до цивільного законодавства України та практики застосування ЄКПЛ досліджувалися у працях багатьох вчених, зокрема: Ю.Б. Бека, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Т.І. Фулей, Я.М. Шевченко та багатьох інших. Незважаючи на це, розгляд вказаної проблематики в умовах реформування вітчизняного законодавства залишається актуальним.

Мета та завдання дослідження. Метою та завданнями цієї статті є здійснення детального теоретичного аналізу змісту права власності та автоном-

ного значення поняття «майно» у практиці ЄСПЛ, а також висловлення авторської позиції щодо вказаної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Право власності – це найважливіше речове право, з яким пов'язуються всі інші речові права. Право власності належить до природних прав людини, воно є абсолютним правом й означає те, що ніхто не може його порушувати, праву власника протистоїть невизначена кількість людей, і на всіх них покладено обов'язок не порушувати права власника [20, с. 395].

У зарубіжних країнах власність поділяють на приватну і публічну. Власність публічна належить державі й органам місцевого самоврядування. Суб'єктами власності приватної є фізичні особи та переважна частина осіб юридичних [20, с. 53].

Відповідно до ч. 1 ст. 316 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Особливим видом права власності є право довірчої власності, яке виникає внаслідок закону або договору управління майном [21]. У наукових джерелах довірчу власність досліджують як форму реалізації охоронюваних законом інтересів [19, с. 417].

Згідно зі ст. 179 ЦК України річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Своєю чергою, ст. 190 ЦК України передбачає, що майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки.

У Господарському кодексі України (далі – ГК України) право власності означено як основне речове право у сфері господарювання. Так, суб'єкт господарювання, який здійснює господарську діяльність на основі права власності, на свій розсуд, одноосібно або спільно з іншими суб'єктами, володіє, користується і розпоряджається належним йому (їм) майном, у тому числі має право надати майно іншим суб'єктам для використання його на праві власності, праві господарського відання чи праві оперативного управління, або на основі інших форм правового режиму майна, передбачених ГК України [2].

Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності

набувається в порядку, визначеному законом. При цьому ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а право приватної власності є непорушним [5].

Отже, варто погодитися, що питання власності є основоположними для права в цілому. Це процес постійний, у його епіцентрі знаходиться адаптація сутнісної якості права власності до того чи іншого етапу розвитку суспільства [19, с. 56]. Дійсно, власність є суспільною категорією, що змінюється у відповідності до змін, які притаманні суспільству [19, с. 57].

Статтею 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [7] передбачено, що суди застосовують під час розгляду справ ЄКПЛ та практики ЄСПЛ як джерела права. З огляду на це питання трактування понять «власність» та «майно» набувають особливого значення.

Згідно зі ст. 1 Першого Протоколу від 20.03.1952 року [9] до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року [4], ратифікованої Україною 17.07.1997 року [8], кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Водночас попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.

Зміст гарантованого ст. 1 Першого Протоколу ЄКПЛ права власності було роз'яснено ЄСПЛ у справі «Серявін та інші проти України». Так, ЄСПЛ повторив, що ст. 1 Першого протоколу, по суті, гарантує право власності і містить три окремі норми: перша норма, що сформульована в першому реченні частини першої та має загальний характер, проголошує принцип мирного володіння своїм майном; друга, що міститься в другому реченні частини першої цієї статті, стосується позбавлення особи її майна і певним чином це зумовлює; третя норма, зазначена в частині другій, стосується, зокрема, права держави регулювати питання користування майном. Однак ці три норми не можна розглядати як «окремі», тобто не пов'язані між собою: друга і третя норми стосуються певних випадків втручання у право на мирне володіння майном і, отже, мають тлумачитись у світлі загального принципу, проголошеного першою нормою [12].

У юридичній літературі слушно відзначають, що, як і поняття «цивільних прав і обов'язків», концепція «майна» в розумінні статті 1 Першого протоколу до ЄКПЛ має автономне значення, тобто не обмежується власністю на матеріальні речі та не залежить від формальної класифікації у внутрішньому праві: певні інші права та інтереси, що становлять активи, також можуть вважатися «правом власності», а від-

так і «майном». Отже, під час з'ясування змісту поняття «майно» недостатньо керуватися національним законодавством держав-учасниць ЄКПЛ. Щоб вирішити питання щодо застосування ст. 1 Першого протоколу до ЄКПЛ у конкретній справі, Суд повинен з'ясувати, чи надають обставини справи у цілому заявнику право на самостійний інтерес, що захищається цією статтею. У контексті ст. 1 Першого протоколу ЄКПЛ Судом розглядалися справи щодо порушення права власності, де об'єктами були: все «власне» майно особи, що може входити до складу спадщини і яке можна заповісти («Марк проти Бельгії»), нерухомість, прибутки, що випливають із власності, рухоме майно, наприклад, картина (зокрема, «Портрет молодого селянина» Ван Гога був предметом розгляду у справі «Беєлер проти Італії»), банківські внески («Гайдук та інші проти України»), частка в пенсійному фонді («Мюллер проти Австрії»), патенти, гудвіл, інше «майно», що «становить економічну цінність», зокрема необхідні для здійснення підприємницької діяльності дозволи чи ліцензії (справа «Тре Тракторер Актіболаг проти Швеції») тощо [18, с. 56–59].

Аналізуючи конкретні судові рішення ЄСПЛ, стороною в яких була держава Україна, необхідно підкреслити, що відповідно до прецедентного права органів, які діють на підставі ЄКПЛ, право власності може бути «існуючим майном» або коштами, включаючи позови, для задоволення яких позивач може обґрунтовувати їх принаймні «виправданими очікуваннями» щодо отримання можливості ефективного використання права власності. Натомість сподівання на визнання існування старого права власності, яке давно було неможливо використовувати ефективно, не може вважатися «майном» у сенсі ст. 1 Першого протоколу; це ж стосується умовної вимоги, яка втрачає силу внаслідок недотримання цієї умови. Так, у рішенні «Федоренко проти України», де уряд оспорував угоду, укладену особою приватного права з державним органом із посиланням на перевищення останнім своєї компетенції, ЄСПЛ дійшов до висновку, що заявник має вважатися таким, що має законні сподівання щодо прибутку відповідно до положення угоди про доларовий еквівалент, що може вважатися правом власності відповідно до положень ст. 1 Першого протоколу, наданого йому за договором з Управлінням [15].

Цікавою в контексті досліджуваних питань є також справа «А. Руденко проти України». Так, 30.07.2003 року заявник звернувся до Шевченківського районного суду м. Києва з позовом до колишньої дружини і тещі, пані Р. і пані І., вимагаючи поділу їх спільного майна, трикімнатної квартири. Зокрема, заявник просив суд ухвалити рішення про відокремлення однієї кімнати у квартирі та надання йому права на цю кімнату. Відповідачі подали зустрічний позов, вимагаючи надати їм спільно право на частку заявника у квартирі та встановити розмір компенсації, яку вони мають виплатити за неї заявнику. 28.05.2004 року суд першої інстанції, посилаючись на висновок експертизи, виніс рішення на користь

відповідачів, оскільки відокремити одну кімнату у квартирі є технічно неможливим. За результатами розгляду вказаного цивільного спору національними судами надано відповідачам право на всю квартиру, хоча і зобов'язано їх виплатити позивачеві компенсацію в розмірі 121747,60 гривень. ЄСПЛ, розглядаючи дану справу та встановлюючи факт порушення ст. 1 Першого протоколу до ЄКПЛ, зробив висновок, що з огляду на принципи, встановлені його практикою (наприклад, рішення у справі «Ян та інші проти Німеччини»), мало місце втручання у право заявника на майно. Суд також зауважив, що за рішеннями національних судів, винесених у ході розгляду спору між приватними сторонами, заявник втратив право на частку у квартирі. Той факт, що тими самими рішеннями йому було присуджено компенсацію за таку втрату, не має значення для питання щодо наявності певного виду втручання. Однак умови щодо компенсації є суттєвими для оцінки того, чи дотримав оскаржуваний захід справедливий баланс відповідно до ст. 1 Першого протоколу. Отже, втручання у справі заявника становило «позбавлення» майна у значенні 2-го речення 1-го пункту ст. 1 Першого протоколу. Крім цього, ЄСПЛ зауважив, що, як підтверджено роз'ясненням Верховного Суду України, положення ст. 364 та 365 ЦК України не можуть бути застосовані одночасно за тих самих обставин, оскільки вони стосуються різних юридичних питань (можливість припинення права особи на частку в спільному майні без її згоди передбачена ст. 365 ЦК України, тоді як ст. 364 ЦК України стосується ситуації, коли співвласник бажає виділення частки зі спільної власності та не проти одержання компенсації за свою частку в спільному майні). Положення норм ЦК України є достатньо чіткими, а вимога попереднього платежу є не просто технічною складовою частиною процедури відчуження майна, яка встановлена законом [11].

Необхідно погодитися з думкою Т.І. Фулей, що певна дія, вчинювана органами влади, все одно може порушувати права особи через її непропорційність. Тому органам, уповноваженим на виконання функцій держави, необхідно не лише діяти в межах своїх повноважень, визначених законом, а й дотримуватися справедливого балансу між вимогами суспільного інтересу та захистом прав особи [17, с. 196].

Наприклад, у травні 2008 року було подано позов проти управління Пенсійного фонду України в м. Артемівську та Головного управління Державної казначейської служби України в Луганській області з вимогою здійснити перерахунок пенсії за період з 2006 по 2008 рік, визначити і виплатити проіндексовану суму заборгованості, а також виплачувати перераховану пенсію в майбутньому. Серед інших вимог також були: відшкодувати матеріальну, моральну шкоду та витрати на правову допомогу. 22.07.2008 року Луганський окружний адміністративний суд ухвалив, що дію ст. 6 Закону України «Про соціальний захист дітей війни» було зупинено Законом України «Про Державний бюджет України на 2006 рік». У той же час Закон України «Про

державний бюджет України на 2006 рік» надавав Кабінету Міністрів України повноваження щодо затвердження механізму підвищення розміру пенсій. Однак оскільки в 2006 році такого механізму не було затверджено, в задоволенні скарг за 2006 рік було відмовлено. Апеляційна та касаційна скарги були залишені без задоволення. Із цього приводу у провадженні ЄСПЛ перебувала справа «Суханов та Ільченко проти України». Отже, що стосується соціальних виплат, то ст. 1 Першого протоколу не встановлює жодних обмежень свободи договірних держав вирішувати, мати чи ні, будь-яку форму системи соціального забезпечення та обирати вид чи розмір виплат за такою системою. Проте якщо чинне законодавство договірної держави передбачає виплату в якості права на отримання соціальної допомоги, таке законодавство повинно вважатися таким, що передбачає майнове право, яке підпадає під дію ст. 1 Першого протоколу стосовно осіб, які відповідають відповідним вимогам. Тому, на думку ЄСПЛ, вимоги щодо надбавки до пенсії безперечно підпадають під дію ст. 1 Першого протоколу і можна вважати «майном». При цьому ЄСПЛ нагадав, що, за певних обставин «законне сподівання» на отримання «активу» також може захищатися ст. 1 Першого протоколу. Так, якщо суть вимоги особи пов'язана з майновим правом, особа, якій воно надане, може вважатися такою, що має «законне сподівання», якщо для такого права в національному законодавстві існує достатнє підґрунтя – наприклад, коли є усталена практика національних судів, якою підтверджується його існування. Проте не можна стверджувати про наявність законного сподівання, якщо існує спір щодо правильного тлумачення та застосування національного законодавства, і вимоги заявника згодом відхиляються національними судами [14].

Таким чином, поняття майна або власності підлягає автономному тлумаченню і може відрізнитися від його тлумачення в деяких державах – членах ЄКПЛ [3, с. 72]. Підтвердженням цьому слугує також справа «Сук проти України», в якій заявник стверджував, що остаточна відмова державних органів надати йому грошове забезпечення, на яке він мав право за законодавством, становила втручання в його майнові права. На протипагу цьому Уряд вказував, що скарга заявника не стосувалася ні «існуючого майна», ані «легітимних сподівань» на отримання такого майна. Уряд зауважував, що не було остаточного і такого, що підлягало виконанню, рішення, яке підтверджувало його право на такі виплати, та що національне законодавство чітко передбачало, що виплата забезпечення, про яке йдеться, може здійснюватися лише у випадку наявності достатніх бюджетних коштів. Ухвалюючи 10.06.2011 року Рішення, ЄСПЛ повторив, що поняття «майно» в 1 ч. ст. 1 Першого протоколу має автономне значення, яке не обмежується правом власності на фізичні речі та є незалежним від формальної класифікації в національному законодавстві. Певні інші права та інтереси, що складають активи, наприклад, борги, можуть також вважатися «майновими правами» і, відповідно, «майном»

у розумінні цього положення. Питання, що має бути розглянуто, полягає в тому, чи надавали заявнику обставини справи, розглянуті в цілому, право на інтерес, який по суті захищається ст. 1 Першого протоколу. Держава на власний розсуд визначає, які доплати надавати своїм працівникам із державного бюджету. Держава може ввести, призупинити або припинити їх виплату, вносячи відповідні законодавчі зміни. Однак якщо законодавча норма, яка передбачає певні доплати, є чинною, а передбачені умови – дотриманими, державні органи не можуть відмовляти у їх наданні, доки законодавче положення залишається чинним (також рішення у справі «Кечко проти України») [13].

У зв'язку з вищеподаним необхідно згадати Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 року, відповідно до якого поняття «охоронюваний законом інтерес», що вживається в нормах Цивільного процесуального кодексу України та інших законах України в логічно-смісловому зв'язку з поняттям «права», треба розуміти як прагнення до користування конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом, як зумовлений загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам [10]. Власне, як слушно вказують у літературі, поняттю «інтерес» властиво опосередковувати нормативну природу права та усувати погіршеності імперативів правового регулювання, будучи індикатором пристосованості поведінки індивідів до всіх факторів, зумовлених дією права в суспільстві [16, с. 385]. Тому, як видається, під час визначення понять «власність» та «майно» в контексті застосовуваності ст. 1 Першого протоколу до ЄКПЛ під час розгляду та вирішення конкретного спору необхідно керуватися категорією охоронюваного законом інтересу, що має чи може мати матеріальну (майнову) природу.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи вищенаведене, конкретизуючи деякі питання, необхідно зазначити, що зміцнення і розвиток інститутів громадянського суспільства та правової держави повинно здійснюватися під гаслом всебічного захисту та охорони власності та інших речових прав на майно, формування нових підходів до нормативного регулювання з урахуванням їхнього тлумачення у практиці ЄСПЛ та незалежно від класифікації в національному праві України. Перспективи подальших досліджень права власності та поняття «майно» у практиці ЄСПЛ, що можуть бути імplementовані у вітчизняну правову систему, полягають у виробленні теоретико-правової основи та аргументації відповідних законодавчих змін із метою вдосконалення механізму правового регулювання речових відносин в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гармонизация договорного права / Белосов Ю.В., Бек Ю.Б., Дыминская Е.Ю. и др. ; под ред. У. Хелльманна, С.А. Балашенко, Ю.В. Белоусова. Хмельницкий : Хмельницкий университет управления и права, 2015. 268 с.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. 2 трав.
3. Застосування Європейської конвенції з прав людини при розгляді в судах господарських справ : посібник для суддів / І. Ліщина, Т. Фулей, Х. Хембах. Київ : Істина, 2011. 208 с.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. 16 квітн. № 32. 23 серп.
5. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.96 (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. 23 лип.
6. Международные коммерческие сделки / Дыминская Е.Ю., Кибенко Е.Р., Кирвель И.Ю. и др. ; под ред. У. Хелльманна, С.А. Балашенко, В.И. Нагнибеды. Хмельницкий : Хмельницкий университет управления и права, 2015. 524 с.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006. № 3477-IV. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 60.
8. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України № 475/97 від 17.07.1997. *Офіційний вісник України*. 1997. № 29.
9. Протокол 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зі змінами, внесеними Протоколом № 11. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. 23 серп.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) № 18-рп/2004 від 01.12.2004 у справі № 1-10/2004. *Урядовий кур'єр*. 2004. № 239. 15 груд.
11. Справа «Андрій Руденко проти України» (Заява № 35041/05). *Офіційний вісник України*. 2011. № 76. 10 жовтн. С. 43.
12. Справа «Серявін та інші проти України» (Заява № 4909/04). *Офіційний вісник України*. 2011. № 76. 10 жовтн. С. 50.
13. Справа «Сук проти України» (Заява № 10972/05). *Офіційний вісник України*. 2012. № 29. 23 квітн. С. 150.
14. Справа «Суханов та Ільченко проти України» (Заяви № 68385/10 та 71378/10). *Офіційний вісник України*. 2014. № 92. 25 листоп. С. 258.
15. Справа Федоренко проти України (Заява № 25921/02). *Офіційний вісник України*. 2006. № 39. С. 121.
16. Субочев В.В. Теория законных интересов : дисс... д-ра юрид. наук: 12.00.01. ГОУВПО «Тамбов. гос. ун-т». Тамбов, 2009. 501 с.
17. Фулей Т. Застосування доктрини Ultra Vires та принципу пропорційності щодо захисту права власності: коментар до справи «Україна-Тюмень» проти України». *Судова Практика*. 2012. № 7-8. С. 194–196.
18. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві : науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. Київ. 2015. 128 с.

19. Харьковская цивилистическая школа: право собственности : монография / под ред. И.В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2012. 424 с.

20. Цивільне право України: Академічний курс : підручник: у 2 т. / за заг. ред. Я.М. Шевченко. Вид. 2-ге,

доп. і перероб. Київ : Видавн. Дім «Ін Юре», 2006. Т. 1. Загальна частина. 696 с.

21. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. 3 жовт.

Юркевич Ю.М. ЗМІСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТА АВТОНОМНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МАЙНО» У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

У статті на основі аналізу чинних нормативно-правових актів, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Першого Протоколу до неї здійснено загальнотеоретичну характеристику права власності у відповідності до рішень Європейського суду з прав людини. Досліджено поняття «майно» у практиці Європейського суду з прав людини. У даній роботі проаналізовано конкретні рішення Європейського суду з прав людини в контексті захисту права власності. Висвітлено авторське бачення щодо напрямів розв'язку нормативного регулювання в цій сфері. Окреслено перспективи подальших досліджень даної наукової проблематики.

Ключові слова: право власності, речове право, майно, річ, охоронюваний законом інтерес.

Юркевич Ю.Н. СОДЕРЖАНИЕ ПРАВА СОБСТВЕННОСТИ И АВТОНОМНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПОНЯТИЯ «ИМУЩЕСТВО» В ПРАКТИКЕ ЕВРОПЕЙСКОГО СУДА ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

В статье на основе анализа действующих нормативно-правовых актов, Конвенции о защите прав человека и основных свобод и Первого Протокола к ней осуществлена общетеоретическая характеристика права собственности в соответствии с решениями Европейского суда по правам человека. Исследовано понятие «имущество» в практике Европейского суда по правам человека. В данной работе проанализированы конкретные решения Европейского суда по правам человека в контексте защиты права собственности. Освещено авторское видение направлений развития нормативного регулирования в этой сфере. Определены перспективы дальнейших исследований данной научной проблематики.

Ключевые слова: право собственности, вещное право, имущество, вещь, охраняемый законом интерес.

Yurkevych Yu.M. THE CONTENT OF RIGHTS OF OWNERSHIP AND THE AUTONOMOUS VALUE OF THE CONCEPT OF «PROPERTY» IN THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

In the article, basing on the analysis of the current normative legal acts, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the First Protocol, the general theoretical description of property rights has been made in accordance with the decisions of the European Court of Human Rights. Civil law of Ukraine provides for different ways of obtaining the right to property (things) by participants in civil and commercial circulation. All of these methods, by their legal nature, are different legal facts, the presence of which causes the possibility of a specific subjective right of ownership of a person. At the same time, the concept of property, as well as property, in the practice of the European Court of Human Rights is autonomous and is not limited to material rights to material objects, and the content of these concepts is not affected by any classification in the domestic law of the participating States in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 04.11.1950.

The right to property is the right of a person to a thing (property), which she carries out in accordance with the law at will, regardless of the will of the other persons. A special type of property right is the right of trust, which arises as a result of a law or a property management contract. The property as a special object is a separate thing, a set of things, as well as property rights and obligations. By analyzing the specific court decisions of the European Court of Human Rights, in which Ukraine was a party, it should be emphasized that, in accordance with the case law of bodies acting under the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, property rights may be «existing property» or including claims for which the plaintiff can justify them at least with «justified expectations» regarding the possibility of effective use of property rights. On the other hand, hopes for the recognition of the existence of an old property right, which could not be used effectively for a long time, can not be considered as «property» in the sense of Article 1 of Protocol No. 1; the same applies to a conditional claim that is losing power due to failure to comply with this condition.

It seems that in defining the concepts of «property» in the context of the applicability of Art. 1 of the First Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, when considering and resolving a particular dispute, must be guided by the category of a law-protected interest, which has or may have a material (property) nature. In this paper, the specific decisions of the European Court of Human Rights in the context of the protection of property rights have been analyzed.

The strengthening and development of institutions of civil society and the rule of law should be carried out under the slogan of comprehensive protection and defence of property and the other real property rights, the formation of new approaches to regulatory regulation, taking into account their interpretation in the practice of the European Court of Human Rights and regardless of classification in the national law of Ukraine. Prospects for further research on property rights and the concept of «property» in the practice of the European Court of Human Rights that can be implemented in the domestic legal system are to develop the theoretical and legal basis and the arguments of the relevant legislative changes in order to improve the mechanism of legal regulation of real relations in Ukraine.

Key words: ownership, property right, property, thing, interest protected by law.